

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

XXVIII. tečaj

V Gorici, 1911.

12. zvezek.

Najhuja kuga in vspešno zdravilo.

Kako se ljudje prestrašijo, ko zvedo, da se je v bližini pojavila nevarna kuga. Deželne oblasti se hitro zganejo s strogi odredbami, da se ne bi pošast razširila. Cerkvena oblast pa priporoča podvreči se odredbam in prositi Boga, da odverne hudo šibo. In prav je, da se tako skerbi za vzdržanje zdravja in življenja. Pa še večja dolžnost je varovati se duhovne kuge, katera duše mori. Ta kuga, ki je dandenes zelo razširjena, je pa slabi tisek, so pogubne knjige in strupeni časopisi. Sv. cerkev nima dandenes hudobnišega in nevarnišega sovražnika, kakor so slabe knjige in časopisi. Na tisoče, na milijone duš zgublja s takim branjem svojo pravo vero in kerščansko življenje. Oni tisoči katoličanov, ki zaničujejo in sovražijo vero in duhovnike, so se navzeli tega sovraštva in odtujili se Bogu in cerkvi z branjem slabih knjig in časopisov.

Avstrijski škofje velijo v nekem svojem skupnem pastirskem listu: „Najmočnejša vzdigača ali drog v rokah prostozidarjev in njih pomagačev, da zatrejo Kristusovega duha v društvu, je dandenes tisek, zlasti vsakdanji tisek, t. j. slabi časniki“.

Že cesar Napoleon I. je rekel: „Štirje sovražni časniki lahko napravijo več zla in nesreče, kakor 100.000 vojakov.

Papež Pij IX. pa je dejal: „Tiskarne, iz katerih prihajajo knjige in časopisi, ki gerdijo skrivnosti sv. vere, nauke in odredbe sv. cerkve, ki sramotijo in opravljajo nje poglavarja ki spodkopujejo vsako pravično oblast in napravljajo zmešnjavo v cerkvi in državi, to so satanove delavnice. — Slabi tisk je slavnostni voz hudobije; on razširja najgorostasniše zmote; grozno pohujšanje, ki je v okuženih knjigah, spisih in časopisih, okužuje duha in serce in vničuje vsaki pojem o božji in človeški pravičnosti“.

Slično svari tudi papež Leon XIII. pred slabim tiskom: „Od ene strani premaguje ljudi nenasitljiva želja po branju, od druge strani pa se neovirano razliva cela reka slabih spisov na vse strani in nemogoče je preceniti, koliko pokvarjenosti zakrivi to v kerščanskem zadržanju, koliko škode naredi kerščanskemu življenju“.

Današnje velike zmešnjave in nemiri so sad slabega tiska, kateremu poveršno misleči in k slabemu nagnjeni ljudje hitro vse verujejo v svojo večno in časno škodo!

Teh zmešnajav in nemirov, propadanja prave vere se veselijo sovražniki sv. cerkve, in najzagrizeniši mej njimi so Judje. V motni vodi se lahko ribe lovijo, v zmešnjavah in zaslepljenju so silno dosti nagraabili, ker se neumni ljudje dajo tako lahko zaslepiti. To so dosegli oni s podpiranjem in razširjanjem slabega tiska.

Pred nekaj več kakor 50 leti so ustanovili Judje judovsko zvezo. Tedaj je povdarjal angleški Jud Montefiore, da bodo mogli doseči vpliv v javnem življenju edino, ako se polastijo tiska. Ta njegov svet so slušali in dandenes imajo povsod, prvo besedo. — Slično je rekel tudi francozki Jud Kremjé (Crémieux): „Prizadevajmo si polastiti se tiska, potem dobimo vse v roke“. In to so dobili; najbolj razširjeni časopisi so v njih rokah, in teh je veliko število. Slabi slovenski časopisi sicer niso v judovskih rokah, pač pa pišejo v judovskem duhu, cerkvi in veri sovražno, delajo za Jude, ne pa za vbogi slovenski narod.

Nemški ljudski pisatelj Aljban Štoljc je rekel: „Na parpirju in s čerkami se bojujeta dandanes pekcl in nebo. Ako

hočeš biti Kristusov, derži se branja kerščanskih spisov. Sè vsakim krajcarjem pa, ki ga izdaš za slabe časopise, daješ hudiču aro za svojo dušo“. „Kedor bere časopise ali druge spise, ki jih izdajajo in pišejo verski sovražniki, ta je vbijavec svoje lastne duše“.

Mejtem ko so kristijani dremali in spali, prišel je sovražnik in nasejal premnogo zla, katero treba začeti odločno vničevati z nasprotnim orožjem, z razširjanjem dobrega tiska in zatiranjem slabega, če ne, nas bo zadelo še huje gorje.

Dandanašnji so ljudje branjaželjni. Če ne dobijo dobrega v roke, pa sežejo po zlem. Pregovor pravi: „Povej mi s kom se družiš, in povedal ti bom, kedo si“. Ravno tako se lahko reče: „Povej mi, kaj bereš, in povedal ti bom, kakšnega duha si“. Ako vidimo v kaki deželi, v kakem mestu ali občini ali hiši dosti slabega, le pogledjmo, kakšni časopisi tjakaj zahajajo — gotovo ne dobri, ker dobre knjige, dobri časopisi obrodijo dober sad.

Kedor dandanašnji ne bere dobrih knjig in časopisov, temu se kmalu vera omaja.

Papež Leon XIII. je rekel: „Neizmerno važno je, da se izdajejo zdravi ali spodbudljivi spisi in da se zelo razširjajo. Slab tisek je kerščansko družbo vničil. Temu je treba nasproti postaviti dober tisek; dobre knjige in časopise zelo razširjati in v njih sè vso odločnostjo pobijati laž in braniti resnico“.

Sedanji sv. oče Pij X. pa pišejo brazilijanskim škofom v Ameriki: „Mislimo, da moramo dodati še en opomin, koristen in potreben, da prebudi marljivost duhovnikov in naroda. Gotovo Vam je poznana velika moč dobrega in slabega tiska, zlasti knjižic in časopisov, ki se dobivajo za malo ceno in so povsod pristopni in lahko širijo povsod svoje nazore. Sami veste, kako brezbožni zlo vpotrebljavajo tisek. Naša vroča želja je, da si Vaša pastirska marljivost prizadene pripraviti svojim ovčicam dobro pašo z izverstnim tiskom. Gotovo Vam ne manjka krepostnih in učenih katoličanov. Naročite jim, naj pišejo pod Vašim vodstvom z razumom in ljubeznijo do bližnjega in sè spoštovanjem do oblasti, kaker se spodobi tistim, ki so sklenili, braniti svete pravice resnice in pravičnosti. Zato ne zadostuje izdajati katoliške časnike ali novine in predajati jih

v dobre roke, treba se tudi briniti, da se čim bolj razširijo; da jih čim bolj berejo, zlasti tisti, ketere treba odvracati od slabega tiska. Tako se bo zgodilo, da iskajoč božje kraljestvo in pravico s tiskom, s tim orožjem našega časa dosežemo svoj zadnji cilj“.

Te besede so važne za vse kristijane; zlasti pa bi si jih morali k sercu vzeti vsi pravi tretjeredniki in tretjerednice, katerim veli vodilo: „Knjig in časopisov, ki bi mogli škoditi čednosti, naj ne puste prinašati v svojo hišo in naj jih prepovedo svojim podložnim“. Pravi tretjerednik se pa ne bo oziral samo na lastno hišo, ako gori v njemu resnična ljubezen do bližnjega; z dobrim zgledom in previdnim svetom si bo prizadeval tudi druge prepričevati o nevarnosti slabega berila in modro nagovarjati jih, da si preskerbijo dobrega. Naj se nihče ne vstraši stroškov za to, ker denar, ki ga potrosi za naročnino katoliških časopisov in knjig, je najboljša miloščina, ki jo more dati, tako pravi goreči katoliški pisatelj in pridigar P. Diselj (Diessel). Svoje dobre knjige in liste, ko jih sam prebere, bo rad tudi drugim posodil in jih nagovarjal, naj jih berejo. Tako pridobi marisiketero dušo za Boga in tudi keterega naročnika za dober časopis.

Mej drugimi dobrimi slovenskimi lisli ne bo tretjerednik pozabil priporočati zlasti „Cvetje“, ki že toliko let širi mej slovenskim ljudstvom kerščanski duh, duh „tretjega reda“.

Ta red je nekedaj svet prenovil, in je še vedno pripraven ga prenoviti, samo če se ga kristljani zvesto oprimejo — ker ne samo da se udje zavežejo deržati zapovedi božje in cerkvene, ne samo da jim priporoča spokorno in kar je zlasti dandanašnji potrebno — zmerno življenje, podaja jim tudi potrebnih pomočkov za to, kaker molitev, sv. zakramente, vsakedanje izpraševanje vesti in mnogo drugega. K vsemu temu pa tretjerednika „Cvetje“ stanovitno spodbuja z nauki in zgledi svetnikov in svetnic božjih.

Vredno je torej, da ga tretjeredniki sami bero in tudi drugim priporočajo in bolj in bolj razširjujejo mej slovenskim ljudstvom.

Pred kakimi 40 leti je začel takoimenovani liberalizem zelo razjedati kerščansko življenje tudi po deželi — in to ravno s pomočjo slabega berila. Neki katoliški nemški list pripove-

duje, kako sta si dva vneti duhovnika prizadevala to zlo po mogočnosti preprečiti. Nagovorila sta nekega poštenega in vernega človeka, naj jima pomaga razširjati mej ljudstvo dobre knjige in knjižice. Mož si preskerbi dovoljenje za tako prodajo okoli po vaseh in hišah. Od početka je nosil samo v torbi nekoliko takega blaga, kmalu si je moral preskerbeti že krošnjo in slednjič celo majhin voziček. Ljudje so se ga tako navadili, da so ga že komaj čakali. Previdno je znal spraviti knjige tudi v kako bolj hladno družino in jo tako pridobiti za dobro stvar. Seveda je tu in tam naletel tudi na neprijetnosti, a vse je rad preterpel iz ljubezni do Boga in do bližnjega. Ker je tudi iz tega namena delal, ni iskal pozemeljskega dobička, upal je na plačilo v nebesih. Trudil se je dokler so mu noge odpovedale in tako je veliko dobrega storil.

Drugi podobno vnet in pobožen mož je bil pa Čeh. Ta je celo svoje malo ali dobro vrejeno premoženje prodal, da je mogel neoviran okoli nositi in ponujati dobre knjige, ki jih je tudi sam pridno bral. Ogromno število knjig in knjižic je razdelil v 30 letih po Češkem in Moravskem. Bil je jako pobožen, spokoren in res svet človek. Ni samo dobre knjige razpečaval, znal je tudi ljudi in zlasti mladino lepo nagovarjati in pridobivati, da so raje hodili k sv. maši in obiskovali Jezusa v presv. rešnjem telesu. In Bog je blagoslovil njegov trud z obilnim vspehom.

Zopet je neki drugi duhovnik našel par dobrih in res pobožnih ženic, ki se niso vstrašile truda in tudi zasramovanja ter pomagale širiti okoli dobro kerščansko berilo.

Tako lahko vsakedo prepreči mnogo zla in stori obilo dobrega — in Bog ga bo tudi obilo poplačal. Torej pridno na delo, dragi tretjeredniki! Razširjajte pred vsem drugim „Cvetje“, ki je vaš list. Nabirajte mu naročnikov najprej mej vami samimi; nobeden tretjerednik, nobena tretjerednica, da le brati zna, ne bodi brez njega. Potem pa priporočajte „Cvetje“ tudi drugim, ki še niso v III. redu, da tudi nje pridobite zanj. Tako boste delali po volji svete katoliške Cerkve in njenega vidnega poglavarja svetega očeta rimskega papeža za razširjanje kraljestva božjega na zemlji, in vaše plačilo bo obilno v nebesih. Mi pa bomo storili, kar bo v naši moči, da bo „Cvetje“ zmirom lepše cvelo in, če Bog da, mnogo dobrega sadu rodilo.

P. M. Š.

Življenje sv. Ferdinanda III.

Leona in Kastilije kralja, tretjerednika sv. Frančiška.

P. S. Z.

Ferdinand ko kralj, vladar, kristjan.

Popisali smo Ferdinandovo življenje od rojstva do smerti, seveda le v glavnih potezih. Videli smo ga od tistega časa, kar je postal kralj, največkrat, da skoraj vedno v bojih z Mavri. Vtegnil bi kedo iz tega sklepati, da je bil le dober vojskovodja, družega pa je le malo dobrega storil. Da se prepričamo, da v resnici ni tako, moramo ogledati Ferdinanda še od drugih strani, pa bomo videli, kako miroljuben je bil, kako vdan sv. cerkvi in papežem, kako prizanesljiv do nasprotnikov, kako skerbni za svoje podložne, kako pravicoljuben do vseh; kako ponižen v občevarju, kako vnet za svoj narodni jezik, za pošteno kerščansko življenje, za znanost, umetnost itd. On je bil v resnici vzor kralja in kristijana, ogledalo vseh čednosti.

Poglejmo najprej njegovo razmerje do sosednih kraljev in družih vladarjev.

Nemški cesar Friderik II. je obljubil Ferdinandovi prvi ženi Beatrici bogato doto, pa pozneje je ni hotel dati. Ferdinand ga je opomnil na to, Friderik je le odlašal. Ferdinand je bil kljub zavlačevanju še vedno prijazen, pomagal je Frideriku pri obleganju Brešije (1238), poslal mu v dar lepe andaluške konje; ko je bil iz cerkve izobčen, je prosil zanj pri papežu; na Friderikovo željo je poslal svojega sinu na nemški dvor. Ko je bilo nazadnje vse brez uspeha, je Ferdinand hinavskega nemškega cesarja pustil v miru in molče terpel krivico, ki se je godila njegovi pokojni ženi in njenemu sinu. Lehko bi se bil maščeval, ko ga je papež sam prosil pomoči proti Frideriku, pa ni hotel, ker je bil njegov meč nabrušen le za razširjenje kerščanske vere, ne pa za maščevanje.

Prišlo je tudi do nesporazumljenja mej Ferdinandom in nekaterimi škofi zaradi pravice do posestev in mest, pa so kljub tega ostali prijatelji, kaker hitro se je razpor postavno pojasnil in pravice določile.

Tak je bil razpor mej Ferdinandom in škofom v Osmi. Škof je terdil, da je mesto njegovo, Ferdinand je pa sodil, da

ni samo škofovo, ampak deloma tudi kraljevo. Ko se je postavno določilo, da je mesto po starih pravicah škofovo, je Ferdinand vmeknil svoje zahteve in stvar je bila poravnana.

Ravno tako se je po mirnem potu poravnal razpor z nadškofom Rodrigom radi neke opatiije.

Ne smemo se čuditi, da je prišlo do takega ali enakega razpora, ker je bilo na tej in oni strani več priznanih starih pravic, za ketere so vedeli le tisti, ki so jih dobili drugi pa ne. Take pravice so se ravno pri različnih prepirih morale dokazati. Krivice Ferdinand ni hotel delati nikomer, zato se je vdal, ko se je stvar pojasnila; pravice kraljestva pa tudi ni mogel, niti smel v nemar puščati, zato se je zanje potegoval. Imel se je za oskerbnika kraljestev, ne za neomejenega gospodarja, in ko tak je moral braniti pravice, dobro vedoč, da bo moral enkrat Bogu odgovor dajati od svojega vladanja.

Sè sosednjo Francosko je bil Ferdinand v prijateljski zvezi. Ludovika je celo hotel rešiti, ko so ga Saraceni vjeli. Pa saj drugače ni moglo biti, kaker da sta se dva sveta moža Ferdinand in Ludovik, sinova dveh najboljših mater, Berengarije in Blanke, dobro razumela. Sicer ni znano, da bi se bila kedaj osebno sešla ali videla, da sta pa prijateljsko mej seboj živela, priča zgodovina.

S Portugaljsko Ferdinand tudi ni imel prepиров. Omenili smo že poprej enkrat, da je sam osebno se šel zahvalit portugalskemu kralju, da je miroval, ko so se v Leonu prepirali za kraljevo krono. Ko se je Sančo II. na Portugaljskem moral odpovedati kraljestvu, ga je Ferdinand vzel pod svoje varstvo in ga po njegovi smerti dal pokopati s kraljevimi častmi.

Drugače je bilo sè severnima sosedoma Jakobom I, kraljem v Aragoniji, in Sančem VII, kraljem v Navari.

Pervega je nahujskal Ferdinandov oče proti njemu, da se je ločil od perve žene Eleonore, Ferdinandove tete. Jakob I je videl, koliko srečo ima Ferdinand v vojski, kako raste njegova moč in njegov ugled in lotila se ga je zavist. Upal je, da bo on dobil leonsko kraljestvo, pa pravica je je prisodila Ferdinandu. Meržnja in zavist ste prešle v sovraštvo. Jakob je dobil sebi podobnega zavidneža navarskega kralja Sanča VII. na svojo stran. Sklenila sta zvezo proti Ferdinandu in zbrala vojsko proti Kastiliji. Sklenila sta tudi to-le smešno pogodbo

1. 1231: Sančo je sprejel za svojega triindvajsetletnega aragon-kralja Jakoba, ta pa je ravno tako adoptiral osemindesetletnega Sanča in ga določil za svojega naslednika v Aragoniji. Tako je bil izključen od kraljevega sedeža Eleonorin sin Alfonz. Pa stvari so se kmalu drugače zasukale. Smešna pogodba, iz katere so se vsi norčevali, se je razderla, ker stari Sančo v svoji skoposti ni hotel odpreti svojih zakladov za vojne stroške proti Kastiliji. Osamljeni Jakob pa ni mogel sam mogočnih Kastiljcev napasti, tako se je razderla zveza in vojska proti Ferdinandu. Sovraštvo je pa ostalo.

Da bi to ponehalo in se ustanovilo prijateljstvo, sta dva Ferdinandova sinova, Alfonz in Emanuelj vzela v zakon dve hčeri kralja Jakoba. Ko je Aragonec zahteval, naj se ženitveni pogodbi tudi pristavi, da ne sme Aragonija nikedar priznati nadoblasti Kastilije, je Ferdinand v svoji spravljivosti tudi v to dovolil. Prepustil je nadaljno razvijanje politike na Španskem božji previdnosti terdno se nadejaje, da bo do združenja prišlo. In res ste bile čez 240 let združeni Aragonija in Navara s Kastilijo in Leonom. Po tem združenju je Španija prišla do verhunca svoje moči in narod do največjega blagostanja. Brez Ferdinanda bi pa bila skorej gotovo država še vedno razkosana ali pa najberže še sedaj pod oblastjo mohamedanov, kakor severna Afrika.

Iz povedanega je razvidno, da je bil Ferdinand miroljuben in skrajno prizanesljiv knez.

Ko vladar ni iskal časti za se. Sam se je večino svojega življenja bojeval proti Mavrom, doma je pa spretnosti modre in zelo previdne matere pustil vladanje. Keder je bil pa doma, se je sam posvetil zè vso vnemo vladarskim poslom.

Načela vladanja je zajemal iz sv. evangelija. Izbral si je dvanajst učenih, bogaboječih in modrih mož, ki so popolnoma poznali dobro in slabo stran ljudi, za svetovavce.

Postave in pravo je tako dobro poznal, da so se čudili, kako more vse to znati, ker je bil večinoma v vojski. Že v mladosti ga je bolelo, da mogočni zatirajo slabejše in da je zelo pogosto moč premagala pravico. Sklenil je vrediti postave in krajevno pravo in obnoviti knjigo postav starih Gotov. Da bi bile postave vsakemu razumljive, je dal celo knjigo prevesti iz latinskega na kastiljski jezik. Prestavljanje je nadaljeval

njegov sin in naslednik Aljfonz X. V uvodu pravi: „Prevzeli smo to delo, ker nam je ukazal naš oče, vzvišeni in preblagi kralj don Fernando; končal bi je bil sam iz ljubezni do pravičnosti in resnice, če bi mu bilo dano daljše življenje“.

Ravno tako je Ferdinand ukazal izdajati in razglaševati vse važne odloke v kastiljskem jeziku; v uredih so morali rabiti tudi domači jezik in ne več latinskega, da je zadnji deržavljan razumel, o čem se govori.

Ferdinand je pogostokrat nadzoroval sodnike. Nikedar niso bili gotovi, ali jih ne posluša, ker si je v sodnijskih dvoranih dal napraviti preprogo, za katero je bil prav pogosto pri obravnavah pričujoč. To je sodnike sililo k pravičnosti.

Za blager ljudi je Ferdinand na vso moč skerbел. Neki pisatelj (Mariana) popisuje njegovo občevanje z ljudmi tako-le: „Obiskoval je svoje deržave in imel navado, da je sporne stvari sam odločeval, stranke zaslišaval in najslabotniše ščitil proti stiskanju najmogočnejših. Kedor je hotel ž njim govoriti je imel prost vstop do njega in kralj ga je zelo ljubeznivo sprejel. Njegova ušesa so bila odperla vsem pritožbam. Vsakedo, naj je bil še tako ubožen in zapuščen, je bil sprejet z ljubeznijo; smel je stopiti pred kralja v njegovem zasebnem stanovanju.

V Sevilji še sedaj kažejo okno podobno vratam, kjer je Ferdinand ljudi sprejemal. Slišal je bil namreč, da so se njegovi služabniki dajali podkupovati in so bolj ubožni morali vedno bolj dolgo čakati. Zato je dal narediti okno, da je vse sam opazoval in napake služabnikov v tolažbo ubožnih odpravljal.

Pri tem je pa znal varovati svoje kraljevo dostojanstvo. Ponižen je bil, pa tudi moder in ni dopustil, da bi kedo žalil ali nespoštljivo skrunil čast, ki gre kralju.

Kaker je skerbел, da je vladala pravičnost do vseh podložnih, tako se je previdni kralj trudil tudi, da bi mej vsemi vterdil pošteno kerščansko življenje in narode vodil do višje stopnje olike. Vedel je, da so vbogi redovi pravi blagoslov za vsako deržavo, zato je v mnogih krajih svojega obširnega kraljestva vstanovil samostane in poklical vanje frančiškane ali dominikane. Neki zgodovinar (Luka iz Tuy) piše: „V onem času so po celi Španiji postavili samostane za reda

pridigarjev in manjših bratov in povsod se je oznanjevala božja beseda“. Ferdinand sam je, kaker francoski kralj Ludovik, stopil v tretji red sv. Frančiška.

Ferdinand je bil zares pobožen in si je pridno prizadeval za kerščanske čednosti. Zaupanje v Boga se mu ni dalo omajati, v najhujših poskušnjah je terdno stal. Če so v vojski že vsi omahovali, je Ferdinand še vedno upal na Boga in Marijino priprošnjo. Globoko ponižnost je razodeval s tem, da je iskal le božjo, nikedar svoje časti. Na veliki četrtek je več časa sam vsako leto do svoje smerti vmival noge dvanajstero ubožcem. On je bil prvi, ki je vpeljal to navado. Privedla ga je pa do tega ljubezen do ubožcev in globoka ponižnost. Veliko se je mervil in opravljal stroga spokorna dela; pogosto je molil celo noč. Za vojsko se je dolgo pripravljaj z molitvijo. Pred večimi bitkami so on sam in poveljniki in vojaki, koliker je bilo mogoče, prejeli sv. zakramente. Svoje zmage je pripisoval Bogu in Marijini pomoči, narod je bil z vojaki vred prepričan, da zmaguje Ferdinand bolj z molitvijo, ko z mečem. Če je bil Ferdinand mej vojaki so bili gotovi, da zmagajo.

Goreče je častil Jezusa posebno v njegovem terpljenju in presvetem Rešnjem Telesu. Zato je bil pri sv. maši, kederkoli je mogel. Z otroško ljubeznijo je ljubil Marijo, častil jo z najpriserčnišo notranjo vdanostjo, Marija mu je bila svetovavka, spremljeavka v vojski, začetek in konec posameznih bitek. Zato ni hotel sam stopiti na zmagoslavni voz po vzetju Sevilje, ampak je dal postaviti nanj Marijin kip, češ ona je zmagala, sam pa je šel peš poleg voza ko njen služabnik, ki se je bojeval v njenem imenu. V šotoru je bil vedno izpostavljen Marijin kip v javno češčenje nebeške kraljice; najberže oni, ki ga je dal postaviti na zmagoslavni voz po vzetju Sevilje in je sedaj v kraljevi kapelici na velikem aljarju pod imenom „naša gospa kraljeva“. Tudi na vratu je vedno nosil Marijino podobo iz slonove kosti; če je jezdil, jo je priterdil pa spredaj na lok sedla. — Keder je vzel kako mesto, je dal glavno mošejo vedno Mariji v čast posvetiti. Razen teh je postavil še mnogo družih Marijinih cerkva.

Kako je Marija to njegovo ljubezen poplačala, pričajo njegove slavne zmage. Sporoča se pa tudi mnogo družega; naj sledi tu le neko staro sporočilo, katero omenjajo vsi pisavci Ferdinandovega življenja.

V Sevilji je bila še iz časa Gotov na zidu glavne mošeje, ki je bila prej stolna cerkev, naslikana Marijina podoba. Mavrom se ni posrečilo, da bi jo bili spravili sè zida. Ostola je tam mavrom v strah, kristijanom v česčenje in tolažbo. Ferdinand je želel videti to podobo in častiti jo. Mej obleganjem mesta je šel tisti večer, ko se mavrom ni posrečilo zažgati kerščanskega brodovja, v svoj šotor in se je celo noč zahvaljeval Bogu za to milost. Proti jutru vstane ter gre iz šotora v Seviljo pred podobo na zidu mošeje. Tam poklekne in moli nekaj časa, potem gre skozi mesto zopet neopažen v šotor nazaj. Truden odloži zgornjo obleko, da bi se malo odpočil in še le sedaj zapazi, da nima meča in kako nevarno pot je nevede napravil.

Ferdinand se je pa tudi odlikoval v ljubezni do znanosti in umetnosti.

Ustanovil je 6. apr. 1242. 1. svetovno znano vseučilišče v Salamanki, *) ki je gotovo eno prvih po času, pa je bilo v 15. in 16. stoletju tudi prvo po veljavi. — Latinski pregovor pravi: „Mej orožjem molčijo muze“ (t. j. znanosti in umetnosti). Ferdinand se je pa kljub temu, da je bil skorej neprestano v orožju, vendar tudi vednosti posvetil. Cvetelo je pod njim zgodovino pisje, posebno pa stavbinska umetnost. Še sedaj so cerkve, ki jih je on dal postaviti, izmej najlepših in v umetnosti najbolj dovršenih. Cel svet jih še sedaj občuduje n. pr.: stolno cerkev v Burgih, ki jo je Ferdinand začel zidati 1221. l., končali so jo pa še le 1456. ali ono v Toledu, ki je ena najlepših vseh kerščanskih stoletji.

S pridobitvijo Andaluzije se je povzdignilo tudi kmetijstvo in živinoreja. Vse to je Ferdinand po svoji moči pospeševal in podpiral.

Ko so mu mej obleganjem Sevilje svetovali, naj porabi cerkveno srebro in zlato za vojne potrebe, češ, da bo pozneje lahko vse povernil, je Ferdinand odgovoril: „Od cerkve in njenih služabnikov ne zahtevam druge pomoči ko njihove molitve, ne zlata in srebra; kar pa tiče državne stroške, se bojim bolj kletve stare ženice, ko cele mavrovske vojske. Bog, ki me je

*) Meyerjev Konversations-Lexikon pripisuje vstanovitev Alfjonzu IX. l. 1229. Pa ta je vmerl že l. 1230. Alfjonz VIII. je vstanovil ono v Palenciji, ki je pa kmalu propadlo.

na to mesto poklical in mi vladarstvo izročil, bo skerbela tudi za pomočke, da zmagamo, kakor je do sedaj vselej storil“.

Ker je Ferdinand sam tako zgledno živel, je imel tudi okoli sebe zveste svetovavce, vdane služabnike in ljubeče podložne. Govorili so po njegovem kraljestvu: „Nobeden kralj še ni imel tako dobrih in pridnih mož, ko jih ima Ferdinand v svojih Kastiljcih“.

Ferdinand ni nikoli prelomil dane besede. Zato so se nanj terdno zanašali ne le domačini, ampak tudi nasprotniki. Reklo se je o njem: „Ima oko gazele, krotkost jagnjeta in serce leva“.

Mohamedanom je dovolil v njihovi veri prostost, še celo judom je v gotovih mejah dal mnogo pravic; le krivovercev ni mogel terpeti. Mej krivoverce so pa spadali v njegovem času pred vsem „aljbigenzi“ in proti tem je najstrožje nastopal, ter jih mnogo obsodil v smert. Vedeti je pa treba, da je bilo splošno mišljenje tedaj drugačno, ko je sedaj, in da so ti krivoverci širili nauke, ki so bili pogubonosni za celo človeško družbo. Takrat so terdovratne krivoverce morili, da so rešili človeško družbo, sedaj pa prepuščajo dobre kristijane največi nevarnosti, samo, da se krivovercem in bogatašem kaj žalega ne zgodi.

Ferdinand je dajal Bogu, kar je bilo božjega, Bog pa njemu vse, kar je potreboval. Za njegovega kraljevanja ni bilo v Kastiliji in Leonu nobene slabe letine. Božji blagoslov se je širil povsod, sreča in zadovoljnost ste vladale v družinah, cvetelo je splošno blagostanje. Zato ni čuda, da so vsi žalovali po prezgodaj vmerlem plemenitem kralju.

Ferdinand po smerti.

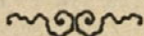
Mertvega so Ferdinanda pokopali v kraljevo kapelo pred Marijin aljtar velike cerkve v Sevilji. Sin Alfons X, njegov naslednik, je dal čez 27 let na to prenesti tja tudi truplo kraljice Beatrice. Čez 300 let za tem so Ferdinandovo, Beatricino in Alfonsa X. trupla pa prenesli v novo kraljevo kapelo z velikimi svečanostimi.

Ljudje so imeli Ferdinanda za svetnika že v njegovem življenju in po smerti so ga splošno ko svetnika častili, posebno ker se je zgodilo mnogo čudežev na njegovem grobu.

Mnogi od teh so zapisani, še več se jih je pa zgodilo, ki se niso zapisali. Iz njih se spozna, da ima Ferdinand pri Bogu posebno trojno moč: 1. moč sv. Antona Padovanskega, da se zgubljeno zopet najde, 2. moč sv. Dominika Silenskega, reševati vjete in obsojene, 3. moč sv. Nikolaja, podpirati vboge in popotnike.

Čeravno so pa Ferdinanda takoj po smerti in potem nepretergoma dalje za svetnika častili, ga vendar celih štiristo let sv. cerkev ni za svetnika razglasila. Sperva se za to niso potegovali, ker so ga brez slovesne razglasitve častili in na pomoč klicali. Potem je pa zahtevala hvaležnost, da so se začeli potegovati, naj se prizna Ferdinandu tudi slovesno razglasenje za svetnika. Obravnava se je začela 1. 1629 in je trajala 42 let. Leta 1668. so odperli Ferdinandovo rakev; truplo je bilo celo in popolnoma nestrohnjeno, kar je bilo toliko bolj čudno, kaker pričajo zdravniki, ker trupla za vodenico vmerlih hitro trohnijo in razpadajo in poleg tega Ferdinandovo truplo ni bilo maziljeno. Zadnji Habsburžan na španskem prestolu kralj Karol II. in avstrijska nadvojvodinja, njegova mati Marija Ana, sta slednjič odstranila zadnje ovire razglašanja in papež Klemen X. je slovesno izrekel 4. februarja 1671. leta, da se slavi španski kralj, ki je že davno mej svetniki v nebesih, tudi ko tak sme javno častiti in na pomoč klicati.

Ferdinand vživa torej v nebesih plačilo svetnikov za vse dobro, kar je storil na zemlji; mi pa ga radi častimo in posnemajmo po zmožnosti in razmerah v njegovih čednostih!



Bl. Bernardin Feljterski.

P. B.

S k l e p.

Svetost in potrebe vsakdanjega življenja, ali more to skupaj stati? Življenje našega blaženega nam odgovarja na to vprašanje.

Pred očmi imamo častitljivo podobo ljudskega misijonarja, ki je iz ljubezni do bližnjega zapustil sveto samoto svojega serca ter se pomešal mej ljudstvo ko učitelj in voditelj.

Kar daje temu služabniku božjemu prav poseben značaj, to so njegove zasluge na gospodarskem polju. Skozi prvo

polovico našega spisa je bilo kakor mej versticami brati: Svetost človeka ne dela nesposobnega za navadno življenje. V drugi polovici pa je skrit še drugi lep nauk, ki zasluži, da se pri njem nekoliko delj pomudimo. Povedati želimo namreč, kako bi se imele dandanašnji izkoristiti bl. Bernardina misli o „montih“.

Neenako razdeljeno premoženje, to je bila globoka rana Bernardinove dobe. — Da so na svetu bogati in siromaki, to je volja stvarnikova. Bog je človeka za družbo vstvaril in hoče, da je drug na družega navezan. Bogati potrebuje rok delavčevih, delavec pričakuje dela in plače od bogatina. Verhu tega bogatemu zapoved ljubezni nalaga, pomagati bližnjemu v njegovi stiski.

Dokler se le posamezni v vboštvu nahajajo, nima to nobenih posledic za človeško družbo. Drugače je pa s tako imenovanim „pavperizmom“, to je, občnim siromaštvom, ki vse ljudstvo tlači. Tako siromaštvo je pretilo ljudstvu ob času Bernardinovem. V „montih“ pa je tedaj bila rešitev. Z „monti“ je postal Bernardin „moč vbogemu, moč potrebnemu v njegovi stiski“. (Graduale. Izaija 25, 4.) In v naši dobi? Bliža se nevarnost, da pade čez nekaj let vse premoženje v last majhnega števila milijarderjev, množica ljudstva pa v skrajno siromaštvo. . . Bi li ne veljalo: Za isto bolezen, isto zdravilo? Da se z odgovorom ne prenačimo, glejmo zdaj, ker so nam gospodarske razmere v petnajstem stoletju znane, nekoliko bolj na drobno sedanje; so li res iste? Po večem gotovo ne, ali nekaj podobnega imajo.

Od začetka sedanjega veka je začelo čudovito napredovati prirodoznanstvo. In vsled iznajdeb, ki so sledile, je dobilo gospodarstvo podlago, popolnoma različno od prejšnjih časov.

Z izrabo parne sile (pervi parni stroj je sestavil l. 1770 James Watt) se je začel gospodarski prevrat v vseh kulturnih državah, ter je omogočil nov način proizvodnje, namreč tovarniško. Tovarna je obertno podjetje. Razločuje se od male oberti le v tem, da dela v delavnici podjetnikovi s pomočjo strojev večje število delavcev, po sto, tisoč in še več, in ti ne delajo več za dnevno potrebo kakega določenega kraja, ampak za svetovni terg. Prej je vse storila delavčeva roka, počasi in s težavo; zdaj dela stroj in opravlja že skoraj vse. Vse oberti so se prijele strojev; tudi poljedelstvo. Proizvajanje se

je zvišalo in je ceneje. Zato so tudi izdelki ceneji. Podjetnik pa ima še vedno dobiček. Prej je dajalo delo, pridnost in spret-nost rokodelcu primeren zaslužek, sedaj zasluži največ bogati podjetnik, lastnik tovarne in strojev. Kedor nima kapitala, naj bo še tako spreten, njemu manjkajo tako rekoč peruti za le-tanje, ne more nič samostojnega začeti, mora svoj talent dati za dninsko plačo. V takih razmerah rokodelec in mali obertnik propadeta ter postaneta tovarniška delavca. Minili so časi, ko se je reklo: „Rokodelstvo ima zlata tla“.

Razložek mej ročnim delom in tovarniškim nam bo jasen po sledečih številkih. — Severno ameriška urarska indu-strija se je tolikanj spopolnila, da naredi zdaj eden delavec šestkrat več ur, kaker pred devetdesetimi leti. L. 1820 je eden naredil na leto v taki tovarni okoli tri in osemdeset ur; l. 1880 že pet sto dvajset.

Adam Smith pripoveduje, da je treba pri izdelovanju ši-vanke, vštevši pripetje na papir, da jo je mogoče v trgovino poslati, osemnajst različnih opravil. Ke bi en sam rokodelec imel opraviti vsa ta opravila bi zgubil z vednim menjavanjem orodja in prostora mnogo časa, tako, da bi na dan izgotovil komaj dvajset šivanek. In naše dni! V Mesečusetsu (Massa-chusets) v Zedinjenih državah v severni Ameriki je tovarna sè sedemdesetimi stroji, tremi delavci in ednim dečkom. In tu se naredi sedem milijonov pet sto tisoč šivanek na dan, že zataknjenih na papir. Deset ton železa se je prej prekovalo v treh tjdnih, zdaj v dvajsetih minutah.

Še en pogled v moderno črevljarstvo. Mejtem, ko je po-treboval črevljar prej petnajst do osemnajst ur, da je naredil par čevljev, pride sedaj na enega delavca osemsto do tisoč čevljev na dan.

Pa kaj bi s tovarniškimi izdelki v veliki množini, ke jih ne bi bilo mogoče spraviti v denar? Sprememba v prometu in tergu pa je odpravila to težavo.

Nekedaj niso poznali ne parobrodov, ne železnic. Vse je ostalo doma, blago in ljudje; dandanašnji je občevanje ljudi in prevažanje blaga čudovito povspešeno. Sprememba v tergo-vini je velika. Prej je bila čisto krajevna. Sosed je od sosedu kupoval, in obertnik ali tergovec je vedno svoje blago sprem-ljal; le ob času velikih sejmov so neketera mesta dobila po-šiljatve blaga od daleč, tudi prek morja. — Stara oblika ter-

govine je bil semenj, kjer se je blago ponujalo kupcem. Novejša oblika je „borza“, kamer se blago ne pripelje, le majhini vzorci na ogled postavijo. Še novejša trgovinska naprava so „eksportna“ društva, ki se trudijo tujemu blagu povsod po svetu dohod pripraviti. V ta namen razpošiljajo okrog svoje agente.

Neposreden promet mej producentom (proizvajavcem) in kupcem je odpravljen (to že od šestnajstega stoletja). V razdalji, v kateri se nahajata, ne moreta sklepati kupčije razen po posredovavcih. Posredovavec kupuje, koliker mogoče, po ceni, prodaja pa, koliker mogoče, drago. Prej so obertniki in trgovci pač ljubili denar, ali še bolj so skerbili za ime, ki jim je odjemavce pridobivalo. Nekedaj je trgovina zbližavala serca, sklepala prijateljstvo za celo življenje, semtertje tudi zakonske zveze. To se je vse predrugačilo. Mej ljudmi, ki se ne poznajo, ni prostora sercu. Samo hrepenenje po gmotnem dobičku je ostalo.

Tudi na razvoj kmetijstva je imelo v teku stoletji komaj kaj drugega večji vpliv kaker sprememba v prometu. — Nekedaj, kaker rečeno, so bila prevozna sredstva nepopolna. Prevažanje iz tujih krajev se ni izplačalo zavoljo previsoke voznine. Dandanašnji mora tudi kmet računati s konkurenco (tekmovanjem) celega sveta, in svojim pridelkom ne določa on cene, ampak svetovni terg. Vsaki dan berzovjav naznanja cene, ki so drugod po svetu. In te cene so navadno jako nizke, ker se v tistih krajih pridelala mnogo in po ceni.

Mejnarodna konkurenca je kriva, da se našemu kmetu delo slabo plačuje. Velike ladje dovažajo žito iz tujih svetov, domači kmet pa svoje pšenice ne more prodati. . . Kaj mari svetovni trgovini, ako gine naša živinoreja, ker kupuje ceneje v Ameriki in Avstraliji. Dandanašnji se iz teh delov sveta ne prevažajo samo raznoverstni rastlinski pridelki in sveže meso, ampak tudi živa živina (pitani voli, svinje itd.) In prevoz je po ceni. Leta 1897 se je plačalo na parnikih za sto kil iz Nju-Jorka v Hamburg 70 nemških penezov (pfenigov), iz Buenos-Ajres v Hamburg 50 penezov, iz Bombaja v Liverpulj 1 marko 50 penezov. — Kakšni so ti parniki? Misli si, da bi en sam lahko naložil osem in dvajset železniških vlakov, katerih sleherni bi štel petdeset voz, in bi šlo v vsak voz dve sto centov.

Še važniše, kaker razvoj parobrodov, je prepreženje zemlje sè železnicami. Prej je šlo blago po časi, n. pr. iz Tersta na Dunaj dvanajst dni, zdaj stori to pot tovarni vlak v nekaterih urah. — Nadalje je ves svet z berzovajnimi žicami premrežen (tudi pod morjem). Pa kaj to? Tergovec se lahko, stopivši k telefonu, tudi pogovarja sè svojim tovarišem v tem ali onem mestu. — Napredovali smo! Ali sè vsakim zboljšanjem prometa in občevanja se poostri konkurenca, ketere ne čuti le obertnik in tergovec, ampak tudi kmet.

Komer je znana zgodovina kmetiškega stanu le iz povesti in pravljic o grozovitem tlačanstvu, je vesel, da so minili časi graščinskega gospodarstva; vender ni gotovo, da ni dandanašnji kmet mnogo na slabšem, ko je bil ko grajščakov podložnik. Desetina in tlaka ste prej res težili; ali še težje je dandanašnji breme denarnega gospodarstva. Kar je prej plačal v pridelkih, ali odslužil z delom svojih rok, vse to mora zdaj plačati z denarjem. Ako se zida šola, dela cesta, se odda delo podvzetniku in plača z dokladami na davke. — Prej so ljudje dali materijal, les, kamenje, privažali so in odpošiljali svoje ljudi na delo; zdaj gre vse v denarju, tako, da doklade presegajo davek sam. Deržava pa hoče tudi vedno večje davke. Poprej je kmet približno vedel, koliko potrebuje za družino in koliko za desetino, in je potem vravnal svoje gospodarstvo. Zdaj je stopil na lastne noge v neposredno dotiko z deržavo, ni torej vmesnega člena, ki bi prestrezal težke vdarce deržavnih stisek.

Bili so časi, ko se je vse delo opravljalo s človeškimi rokami in živaljsko močjo; dandanašnji nadomeščajo to stroji bogatim posestnikom. Bogatin lahko plačuje tudi gospodarsko izobražene oskerbnike; kmet jim v tem ne more slediti. Delavci pa so dragi. Nekedaj se je vse ročno delo človeško slabo plačevalo, dandanašnji je cena delavne roke vsled industrijskega razvoja visoka; in še malokedo mara na kmetih delati, ker je trudniše kaker v tovarni. *) Obdelovanje je torej drago, cene pridelkom pa so nizke. Ako so stroški vedno večji, ko dohodki, mora kmet na boben.

*) Tako se vsaj sploh misli. Ali delo v tovarnah je grozno enak omerno in torej dolgočasno, pa zahteva veliko pazljivost in vsled tega človeka tudi silno vtrudi. Delavec pri stroju je tudi vedno v nevarnosti, da ga stroj zgrabi, da mu odterga perst, ali roko, ali da ga vsega polomi ali razmesari. Delavec v tovarni je sužnjik stroja.

In res v Avstriji (brez Ogerske) se to zgodi osem do deset tisoč kmetom na leto. In če pogledamo po naši slovenski domovini? Na kranjskih zemljiščih je bilo l. 1906 vknjiženega dolga 174,922.858 kron. Naši kmetiški ljudje se izseljujejo v Ameriko, Vestfalijo in drugam, kjer si s težkim delom služijo svoj kruh. Slovenci zemljišča prodajajo, tujci pa se naseljujejo po naših krajih. Marisketeri slovenski kmet je sedaj dninar na prejšnjem svojem posestvu.

In kaj je z našo obertjo. Ogenj v kovačnici je pogasnil, kolovrati so zastali in statve, sitarstvo je ponehalo; tudi ribničar ne prenaša več „suhe“ robe. Tovarna ima pred rokodelstvom mnogo prednosti. Ima več denarja, rabi stroje in druge pridobitve naših časov. Ali industrija, kar je je pri nas Slovencih, je v tujih rokah.

Tergovine, kljub vgodni legi ob morju, nimamo.

Pritožbe o slabih časih so opravičene. Kje je pomoč?

* * *

Sredi devetnajstega stoletja se je kmetom ob Renu na Nemškem tako hudo godilo, da je komaj moglo hujše biti. Pa previdnost božja jim je poslala pomočnika, Viljema Rajfajzna (Raiffeisen), ki je ko večleten župan imel priliko natanko opazovati siromaštvo kmetov in malih obertnikov na deželi. On je torej, da bi povzdignil gospodarstvo kmetiškega stanu, izumel posebne posojilnice, ki so tako-le vrejene.

1. Posojilnica ima odbor poštenih, spoštovanja vrednih mož, ki morajo dobro poznati gospodarske razmere v svoji občini, in jim ni zato, da bi si podjarmili ljudstvo, ampak, da bi ga gospodarsko povzdignili.

2. Blagajne ne oskerbuje samo ta odbor; nad njim so še nadzorniki in računski pregledovavci, ki se imajo pravico prepričati vsaki trenutek o denarnem stanju blagajne, vsaj štirikrat na leto pa morajo to storiti.

3. Posojila se dovoljujejo na poroštvo (in na vknjižbo). Na poroštvo, t. j., eden ali dva moža se zavežeta, ako dolжник ne bi hotel, ali ne bi mogel, da sama plačata. Zato more posojilnica, če je porok premožna in poštena oseba, dati posojilo tudi najvbožnišemu (n. pr. rokodelcu, ki nima družega, ko zdrave roke); zakaj, ako se ne boji porok prevzeti odgovornosti, toliko manj se ima bati posojilnica, dati na posodo.

4. Vsi udje jamčijo sè vsem svojim imetjem. Torej je denar popolnoma varno naložen in posojilnica ima vsled tega kredit; če je slučajno v denarni zadregi, si lahko izposodi pri katerem velikem denarnem zavodu.

5. Dolžnik mora biti reden pri plačevanju obresti. Namen posojilnice je, da pomaga plačevati, ne pa, delati dolgove.

6. Dobiček se ne razdeli mej ude, ampak gre v rezervni zaklad, ki postane last posojilnice in ostane nedotaknjen, dokler ne doseže gotove visočine. Ko se to zgodi, se obresti rezervnega zaklada porabijo v dobrodelne namene (za šole, bolnišnice, za povzdigo domače oberti itd.)

Rajfajznova posojilnica ti daje priliko, da vložiš, keder in koliker moreš in hočeš. Denar je na varnem in ne leži brezobresten. Taka posojilnica navaja ljudi k varčevanju; prikladna je za posle in delavce, ker sprejema tudi majhine zneske. — Ako si izposodiš pri zasebniku, trgovcu, kerčmarju, obertniku, postaneš od njih odvisen, moraš pri njih kupovati blago, plačuješ visoke obresti, in upn'k ti lahko odpove posojilo, keder hoče. Torej za ljudstvo ni, da bi jemalo na posodo pri zasebnikih, ki ga lahko izkoriščajo, ali naenkrat v zadrego spravijo. Tudi mestne hranilnice se ne priporočajo. Kedor hoče ondi posojila, mora dati ceniti svoje posestvo, dolg se vknjiži in še le po mnogih zamudah in znatnih stroških dobiš posojilo. Posojilo ondi vzeti kaže le za večje zneske in za daljši čas. Kolikokrat pa bi ti bilo pomagano z 50, 100 kronami, in za malo časa, na priliko le do žetve; tedaj bi jih lahko vernil! — Takih malih denarjev ne kaže iskati v mestnih hranilnicah, ker so stroški za vknjiženje preveliki; tudi mine več mesecev, preden denar iz hranilnice dobiš.

So pa tudi kmetje, ki imajo denar, 100, 200 in še več kron shranjenih. V vsem tem gredo rajfajznovke na roko. Položiš in vzdigneš, keder hočeš, ne zamudiš časa, nimaš stroškov in potov. Dobiš posojilo na osebni kredit ali proti poroštvu. Verneš posojilo lahko tudi v manjših zneskih.

Vse to so, kaker vsak lahko sprevidi, že velike vgodnosti. Zdaj pa hočemo omeniti še poglobitno, od ketere je največ korist.

Iz Rajfajznovih posojilnic so namreč na več krajih, kaker iz korenine, vzrastle zadrage, to so društva, katerih namen je

sè združenimi močmi doseči gospodarske vspehe, ki so posameznemu nedosežni. Zadruga je združenje ljudi, ki isti cilj zasledujejo sè skupnim delom. —

Vzrok današnjih slabih gospodarskih razmer je v kapitalizmu. Mali obertnik in kmet se imata boriti zoper veliki kapital. Zadruginištvo pa je organizirana samopomoč, je gospodarska organizacija, ki daje kmetu in obertniku ugodnosti velicega producenta (pridelovavca), priliko naravnost stopiti s konsumenti (povživavci) v zvezo; pridobiva torej vpliv na tergu.

Zadruginištvo v pravem pomenu besede se je jelo razvijati okrog l. 1849. V Nemčiji sta ob istem času nastopila dva moža: Šuljce-Delič in že imenovani Rajfajzen. Pervi je delal za srednji stan v mestih in tergih, drugi za kmeta.

Šuljce (po rojstnem mestu s pridevkom Delič, da se razločuje od drugih Šuljcev) je spredvidel, da mali obertniki ne morejo tekmovati z veliko obertjo. Hotel jim je pomagati. Njegova misel je bila: Dva sta vzroka slabega stanja obertnikovega, predrago proizvajanje in prenizka cena pri prodaji. Zboljšanje je torej mogoče le s podraženjem pridelkov in s cenejim delom. Kar bi posamezen človek ne mogel, to lahko doseže, če se združi z drugimi. In jel je vstanavljati:

1. kreditne zadruge (ali posojilnice), ki bodo rokodelcu in obertniku dajale posojila za nakup surovin — črevljarju za usnje, mizarju za les, krojaču za sukno itd.

2. nakupovalne zadruge. Posamezni ne more imeti tolike zaloge lesa, usnja, sukna . . ., da bi mogel vstreči potrebi in okusu vseh naročnikov. Mnogim rokodelcem pa je mogoče imeti skupno tako zalogo.

3. obertne zadruge, ki priskerbujejo stroje.

4. skladiške zadruge, kjer se izdelki posameznih na ogled in za prodaj postavijo.

Kar je Šuljce za obertnike, to in še več je Rajfajzen za kmete. Imenuje se zato oče kmetiškega zadruginištva, pridevek, ki si ga je zaslužil s krepkim spodbujanjem k širjenju zadruginištva, zlasti k vstanavljanju hranilnih in posojilnih zadrug ter vednim povdarjanjem gospodarskega in navnega pomena zadruginištva.

Rajfajznove posojilnice so zdaj razširjene po Nemčiji, Avstriji, Franciji, Belgiji. V Italiji je posojilnice po Šuljcevem

sestavu l. 1860 jel vstanavljati že omenjeni jud Luzzati, po Rajfajznovem od l. 1190 naprej pa Wollemborg, tudi jud.

Naslednji pregled kaže, koliko je bilo koncem leta 1907 v posameznih deželah v Avstriji Rajfajznovih posojilnic in koliko so imele skupaj udov:

Nižja Avstrija	je imela	posojilnic:	531	in skupaj	56.591	udov
Gorenja Avstrija	"		288	"	25.514	"
Saljeburško	"		44	"	4.803	"
Štajersko	"		353	"	42.628	"
Koroško	"		158	"	14.664	"
Kranjsko	"		146	"	39.119	"
Primorsko	"		139	"	22.856	"
Tiroljsko	"		429	"	40.183	"
Predareljsko	"		74	"	11.411	"
Daljmacija	"		95	"	15.332	"
Češko	"		1738	"	160.664	"
Moravsko	"		689	"	84.142	"
Šlezija	"		216	"	24.184	"
Bukovina	"		331	"	43.262	"
Galicija *)	"		700	"	140.405	"

Vsa Avstrija (brez Ogerske) pos. 5880 in skupaj 725.666 udov

Rajfajzen, kaker rečeno, je večinoma vstanavljal le posojilnice. Na mnogih krajih pa so na podlagi posojilnice nastale zadruga. Dandanašnji šteje Nemčija 22.519 kmetijskih zadrug, Avstrija 8000.

Ker je naše ljudstvo pretežno kmetiško, so naše slovenske organizacije skoraj izključno kmetiškega značaja. Tu zadruga v zvezi z Rajfajzno posojilnico, ki ima denar na razpolago in rezervni fond, kupi ter prepušča udom v porabo proti odškodnini kmetijske stroje, katerih bi si posameznik ne mogel naročiti, ker bi se mu glavnica ne obrestovala. Delo se stroji nadomestuje delavske moči in je mnogo ceneje. — Tam si zadruga postavi svoje skladišče. Kedor ima velike množine enotnih pridelkov dobre kakovosti na razpolago, najde hitro

*) Čudovita rast se kaže v Galiciji. L. 1909 je bilo tam že 970 posojilnic in 195.325 udov, leta 1910 1089 posojilnic in 224.902 udov. — Namen Rajfajznovih posojilnic v Galiciji (kjer je 12 % judov!) je, dajati kmetom kredit za nakup zemljišč, za zidanje hiš in gospodarskih poslopji itd., vse kaker pri nas.

dobrega kupca, lahko stopi v zvezo z odjemavci na debelo, prodaja jim dražje, ker ne potrebuje posredovavca, prekupca, ki išče le po nizki ceni blaga, da ga potem sam drago proda. Dokler ne bo kmetiški stan sam sè svojimi pridelki stopil na svetovni terg, ne bo imel vpliva na teržne razmere in teržne cene. Le v zadrugah organiziranim kmetom bo mogoče dobiti ta vpliv.

Kmetiške so tudi žitne zadruge, z lastnim skladiščem ali brez njega. Naloga teh zadrug je prodajati skupno žitne pridelke in doseči, koliker mogoče, vgodne cene. Kjer so žitne zadruge, pripelje kmet v zadrugo žito, ki se mu plača po gotovi ceni, ki se pa pozneje zviša, ako je cena žita poskočila. Slično se ravna v zadrugah za vino, hmelj itd. Važne so te zadruge, ker obvarujejo kmeta, da pridelkov ne proda v sili za slepo ceno.

Dalje imamo kupovalne (konsumne) zadruge, ki nakupujejo vse, kar potrebuje kmet pri svojem gospodarstvu, n. pr. živinsko sol, poljedelsko orodje, gnojila, semena itd. Te zadruge koristijo udom v dvojnem oziru, da dobe dobro blago, in da ga dobe po ceni. Po nakupu celih vagonov naravnost iz tovarnen ali velikih trgovin pridejo udom reči, to je jasno, dosti ceneje.

Nakupovalne so večkrat tudi prodajalne zadruge. Spravljajo kmetijske pridelke, žito krompir, sadje, vino, živino — svojih udom v denar, vpeljujejo naprave v povzdigo kmetijstva in vstanavljajo na primernih krajih zadružna skladišča. Potrebne so take zadruge tam, kjer se pridelki težko prodajo. Obojno to nalogo, nakupovalno in prodajalno izveršujejo pri nas kmetijska društva.

Še posebej omenimo zadruge za kupčijo sè živino. Te imajo naloge pitano živino svojih članov prodajati, in obenem nakupujejo za svoje ude živino. Važne so te zadruge posebno dandanašnji, ko se želi, da bi preskerbovale vojake s klavno živino.

Poleg teh zadrug so še neketere, ki se ozirajo na posebne panoge kmetijstva. Sem spadajo čebelarske, konjerejske, biko-rejske, svinjerejske, perutninarske itd.

Vidite, dragi bravci, to je vse delo v duhu bl. Bernardina Feljterskega. Gospodarske razmere so se sicer spremenile; eno

pa je ostalo: oderuštvo, ne sicer toliko po obliki kakor v jedru. Način se je spopolnil, ostalo je pa isto: denarno močni stiska denarno slabotnega. Kapitalizem je v novih znajdbah zadobil velikansko moč in si je podvergel slabotne posameznike drugega za drugim. — Kaj je tedaj storiti? Hočete samo stokati in si želeti starih časov brez strojev? To bi ne pomagalo, in bi razodevalo malo bistroumnosti. Ni li prvim starišem sam Stvarnik rekel: „Podverzita si zemljo in gospodujta ji?“ (Gen. 1, 28.) Ne bi človek mogel zemlji gospodovati z golimi rokami. Da je vkrotil naravo in si njene moči v prid obrnil za to se je orodja poslužil. Začel je z nožem, sekiro, kladivom, matiko itd., in nihče ni videl v tem zla. Nikoli se mu ni prepovedala spopolnitev prvotnega orodja. Zdaj so stroji pa tudi le orodje. Vsaka taka spopolnitev človeku pomnoži moč in mu podeli betev prvotnega gospodstva. Neki Francoz (Kamil Rambaud) je l. 1887 preračunal, da bi se za tisto delo, ki ga opravljajo v Franciji stroji, potrebovalo enajst milijonov petsto dvajset delavcev, to se pravi, da stroji več storé, kakor vsi francoski delavci, katerih je komaj osem milijonov. Od l. 1887 se je število strojev v Franciji še namnožilo. Tisti, ki imajo od tega napredka korist, so predvsem delavci. Zakaj, najtežavniše delo, in katerega se vse brani, opravljajo stroji. Pogostoma je delavec le nekak nadzornik pri stroju, ki je prevzel truda polno delo. Stroj vzdiguje, reže, tolče, kuje. . . . Delavec, ki to gleda, lahko spozna vrednost in visokost svoje narave nad materijalnim svetom. Resnico spoznati in to znanje v življenju vporabili: to sta dva pglavitna človeška nagona. Človeku v porabo vede — znajdeb prepovedati, to bi bilo imeti vedo le za igračo. Kam bi to vodilo? Takšna starokopitnost bi škodovala le sama sebi. Želeti si starih časov brez strojev, bi bilo, kakor da si odraščén človek nekedanje svoje suknjice želi. Res, na Angleškem so v popolni nevednosli o industrijalnem razvoju skraja menili, da so stroji krivi njih siromaštva in tožne osode. Začeli so boj v najbolj surovi obliki. Vničevali so — bili so organizirana druhal — stroje, podjetnike so morili in tovarne so v zrak poganjali. Ali kmalu so sprevideli, da ta način boja ne odpravi se sveta zla, ampak le še pohujša. Sprevideli so, da so nesrečni stroji in druge znajdbe venderle tudi njim samim v korist. Vsaka nova znajdba pomnoži nam-

reč pridelke, njih množina pa zniža njih ceno. Zato si more sedaj tudi priprosti človek pridobiti reči, ki so bile prej le bogatinom dostopne. Na boljem je slednji delavec v hrani, obleki, v stanovanju. Tudi priprosti ljudje so se privadili, pravim, potrebsčin, ki jih more priskerbeti le velika obert in moderni promet. Težko bi moderni človek pogrešal tisoč reči, ki jih more le tovarna ali prekmorska dežela dati tako pod ceno. Sedanje gospodarsko zlo ne izhaja niti iz vede, niti iz napredka, marveč iz načina, kako se ena in kako se drugi vrivata mej delo. To pa je le slučajna nerednost. In ni taka, da bi se ne dala odpraviti.

Naša doba, tolikanj ponosna na gospodarski razvoj, bi morala imeti le nekoliko duha bl. Bernardina Feljterskega, pri njem bi našla načela o vodstvu skupnega premoženja, spoštovanje pravic posameznega, slogo pri vseh koristnih podjetjih. In vi vsi denarno slabotni, veste li kje je vaša moč? V misli Bernardinovi: Združite ljudski denar in potem ga izrabite. Kako bi se dalo to storiti, ste slišali. „Bernardin je bil predhodnik Šuljce-Deliča in Rajfajzna“, je rekel vstanovitelj mnogih posojilnic in zadrug Luidži Luzzati. Narodni ekonom Šmoller (Schmoller), tudi naš sodobnik, pa je rekel o Šuljceju, da se je poprijel tiste misli, kaker frančiškani, ko so vstanavljali „monte“.

* * *

Pri nas Slovencih se je tudi začela gospodarska organizacija. Posojilnice vspevajo. Upati je, da se bo razširilo umevanje, da nam vzrastejo na ti podlagi tovarniške in kupčijske vstanovitve in da se bo na tem fundamentu razvila gospodarska moč, ki bo odločevala tudi v politiki. Veliko število zadrug združenih v ljubljanski „zadružni zvezi“ priča, da je zadružna misel padla na rodovitna tla.

In zdaj zadnja beseda našim treljerednikom.

Drugo poglavje (§. XII.) sedanjega vodila tretjega reda se glasi: „Naj, vsak po svojem premoženju, nabira, s čemer se bo poskerbelo, ali za potrebniše izmej udov, zlasti za bolne, ali za dostojno službo božjo“. Tudi v starem vodilu se je slično glasilo. S tem predpisom je hotel sv. Frančišek, da bi se deržali tretjeredniki apostolske navade. Pervi kristijani so namreč pri svojih

shodih prinašali darove za vboge in potrebne. „Kar pa tiče bire za svéte, kaker sem ukazal cerkvam v Galaciji, tako tudi vi storite. Pervi dan tjedna vsaketeri izmej vas doma na stran deni in prihrani, kar se mu prav zdi“, piše sv. Pavel. (1. Kor. 16, 1.)

Zneski, ki jih tretjeredniki naberejo, ako so v cvetočih skupščinah obilniši, se morejo verhu za potrebne in službo božjo, po namenu vodila porabiti tudi za druge dobre namene, n. pr. za sv. očeta, za misijone, za dobrodelne zavode v lastni občini. . . . Tudi je navada, da plača skupščina po smerti kacega uda sv. mašo in da se mesečno beró neketere sv. maše za žive in mertve. Vse prav in lepo.

Predpis vodila kaže tretjerednikom lepo stran kerščanske ljubezni in dobrodelnosti. In povest svetnikov in blaženih tretjega reda je polna prič dejanske ljubezni in usmiljenosti. Dediščina serafinskega očeta je in iz vodila izvira. Vodilo tretjega reda nalaga namreč pred vsem lastno posvečanje s pomočjo molitve, vsi drugi predpisi pa spadajo pod veliko zapoved ljubezni do bližnjega.

Mariskje velja tretji red le za navadno bratovščino, bratovščino za neketere pobožne osebe, da si pridobivajo odpustkov. Ali iz vodila in zgodovine tretjega reda je lahko sprevideti, da po duhu sv. Frančiška taka tretjeredna skupščina ni. Lepo pravi neki pisatelj*): „Tretji red — tak, kakeršnega je sv. Frančišek vstanovil, tak, kakeršnemu so nemški cesarji vojsko napovedali, ni bil samo pobožna bratovščina z namenom, da k molitvi zbira kake izvoljene duše: to je bila velikanska družba, ki je objemala vso Italijo, kmalu na to vesoljno kerščanstvo, v kateri so si udje, ki so se zavezali na neketere redke verske vaje, naložili dolžnost, živahno in skupno se baviti s političnim delom“. — Tu ne moremo obširniše o tem pregovoriti; povemo kratko, da so se tretjeredniki trinajstega stoletja povsod potegovali za prostost Cerkve in mest zoper fevdaljne gospode in preprečevali meščanske vojske in zasebne boje. To prizadevanje tretjerednikov v nemirnem trinajstem stoletju je gotovo vsega priznanja vredno.

Zdaj pa nekaj, kar je menj znano.

*) Fr. Morin: *Saint François d'Assis et les Franciscains*. Hachette, pp. 71. 72.

Morebiti je več ko eden vzrok, da imajo „monti“ svoj začetek v frančiškanskem redu. Kedo je bil v ožji zvezi s tretjeredniki kaker prvi red? Tretjeredniki pa so že v trinajstem stoletju imeli svoje blagajne, iz katerih so si izposojevali ne samo majhnih, ampak tudi visoke zneske, s katerimi so se hoteli rešiti iz podložnosti do gospodov velikih posestnikov. Ti pa denarja niso marali sprejeti, češ, da izposojevalci ne bodo nikoli mogli tretjemu redu dolga izplačati. Šlo je torej za precej visoka posojila. Reč je prišla pred papeško sodišče, ki se je postavilo na stran tretjerednikov. Gregor IX. je odgovoril: „Tretjeredniki so gospodarji svojega denarja. Zato ga lahko porabijo, kaker se njim prav zdi, v prilog svojih menj promožnih bratov“. Pismo je bilo naslovljeno naravnost na tretjerednike in bil je odgovor na sledečo pritožbo tretjerednikov: „Naši gospodje veliki posestniki se branijo sprejeti denar, ki jim ga ko odkupnino prinesemo, pod pretvezo, da je ta denar namenjen za družbo in da ni naš“. Po vsem tem smemo soditi, da so bile tretjeredne blagajne v trinajstem stoletju tudi obenem posojilnice.

Tretjeredniki, posnemajte svoje prednike. Ni treba, da bi svoje blagajne razširili v posojilnice. Vender bodite podpora modernim „montom“ — Rajfajznovim posojilnicam in zadrugam. Število vbogih, tako se toži, se množi od dne do dne. Skušajte to vstaviti! Če napravljate brez števila organizacij v pomoč tistim, ki so padli v brezen siromaštva, storite tudi kaj, da ohranite in rešite tiste, ki se boré ob robu prepada v vednem strahu, da padejo. In ne bojte se, da boste s temi novimi napravami kaj škodovali prejšnjim. Te in one lahko obstoje in se lahko združijo, da bo tem lažje vstreči ljudskim potrebam in vstaviti se nevarnostim, ki od dne do dne večje preté človeški družbi.

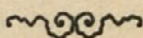
Ljubite Gospoda svojega Boga iz celega serca, in bližnjega kaker vsak sam sebe!

Rajfajzen sam je rekel v svojem zadnjem govoru: „Da umemo našo nalogo o zadrugištvu, moramo gledati na svoj konec in še čez ta v večnost. Iščite pred vsem kraljestvo božje... Vse, kar ste mojemu najmanjšemu bratu storili, ste meni storili.“

Pričujoči spis se naslanja na: P. Ludovic de Besse, *Le bienheureut Bernardin de Féitre et son oeuvre*. I., II. T. Tours — Paris. 1902, 1903.

E. Flornoy, *Le Bienheureux Bernardin de Feltre*. Paris. 1904.

P. Heribert Holzapfel, *Die Anfänge der Montes Pietatis*. München 1903.



Častitljiva Inocencija Riči,

devica 3. reda. *)

Inocencija je bila hči barona Hijeronima Riči di Sant'Anna; rojena je bila 16. aprilja 1599. v Trapani na otoku Siciliji. Njena pobožna mati, Erazma plemenita Grimaldi, je tako vzgajala svoje tri hčere, da so vmerle vse tri v duhu svetosti.

Častitljivi Inocenciji so dali pri svetem kerstu ime Benvenuta Dijana. Vže ko otrok je razodevala znamenja prihodnje svetosti. Za otroške igrace ni marala; pred oltarčkom je zbirala svoje sestrice, tovarišice in dekletke ter z njimi prav pobožno molila. Postila se je že v petem letu svoje starosti in sicer ob sobotah v čast Materi božji, o petkih pa v čast Kristusovemu terpljenju; seveda se je postila tudi v adventu, v štiridesetdanskem postu in ob drugih cerkvenih postnih dneh mej letom. Te dni je le o poldne jedla, in sicer od 14. leta dalje samo kruh, in pila vodo. Že ko otrok ni nигdar dovolila, da bi jo gdo poljubil ali pobožal po licu. Ko je videla, da njena mati veliko časa porabi, da ji lase razčese in splete, ji je nekega dne rekla: „Gospa mati, bolje bi bilo, da bi bila plešasta“. Zlata in biserov ni hotela nositi, ker si je izvolila nebeškega ženina Jezusa in njemu je posvetila sveto devištvo. Zato je veliko molila, pogosto prejemale svete zakramente in druge pobožnosti opravljala, da bi ji Bog razodel svojo voljo. Naposled se je odločila sè svojo sestro Katarino stopiti v tretji red sv. Frančiška. Proti temu sklepu so bili sicer njeni stariši in

*) Acta O. M. Ann. XXVIII. fasc. V.

Winkes, Seraphischer Tugendspiegel, 1. Dez.

Leggendario Franciscano, Vite di 1. dicembre.

tudi hudi duh, ali z božjo pomočjo je premagala vse zapreke, in 8. decembra leta 1620. je bila sè sestro Katarino slovesno sprejeta v tretji red. Takrat je prejela redovno ime Inocencijsa, njena sestra pa Serafina.

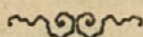
Ko tretjerednica je ljubila samoto in vboštvo; nigdar ni hotela jesti sè zlato ali sreberno žlico in rabiti sreberne posode. Zjutraj je bila pri sveti maši, potem je pa doma opravljala hišna dela. Ko je bila predstojnica tretjega reda, je nagovorila veliko plemenitih gospodičen, da so stopile v tretji red in prejemale svete zakramente. Vsako prvo nedeljo so imele mesečni shod, in ako ni bilo ketere zraven, jo je krotko opomnila, da naj bo marljiva tretjerednica.

Vedno je nosila redovno obleko iz debelega sukna, v nji je tudi spala na terdi slamnici ali pa na goli deski. Ob eni uri popolnoči je vstajala, da opravi svoje redovne molitve. Keder ni mogla biti pri sveti maši, je bila zelo žalostna; sveto obhajilo je prejemale trikrat na teden in vse zapovedane praznike. V prostem času je brala duhovne knjige in bolnike obiskovala; zvečer so se zbirale v njeni kapelici dekle in služabnice; pred oljtarjem je molila ž njimi litanijs Matere božje in večno molitev. Trikrat na teden, v pondeljek, sredo in petek se je bičala; vsaki dan je imela na sebi kak spokorni pas. Iz ljubezni do Jezusa bi bila rada hodila bosà in še bolj siromašno oblečena; ker so ji pa njeni stariši to prepovedali, jih je slušala. Njeno življenje je bilo skoraj nepretergano premišljevanje in molitev; vbogim, vdovam, sirotam in bolnikom je dajala hrano, obleko in tudi denar, koliker je smela.

Leta 1625. je bilo sveto leto; tedaj je svojega očeta prosila, da bi smela iti v Rim po odpustek in v Asiz na grob sv. Frančiška. Ko pa ni bila vslišana, je rekla: „Čez mesec dni bom na drugi poti v večno sveto leto“. In res ko je kužnim stregla, je tudi ona zbolela. Razodela je svojo bolezen starišem, ki so ji preskerbeli razna zdravila, ali brez vspeha. Na dan sv. Andreja apostola se je spovedala, prejela sv. popotnico in sveto olje. Vse je prosila odpuščenja in se očetu, materi in sestram še enkrat zahvalila za vse, kar so ji dobrega storili. Očeta in mater je prosila blagoslova, potem se je obernila k svoji najmlajši sestri Serafini, tretjerednici, in ji rekla: „Draga sestra, ker je volja božja, da grem, bodi mirna in ne jokaj. Stanovitna

bodi na poti, ki si jo izvolila in zaupaj v Boga. Tebi priporočim vse sestre tretjega reda in prosi Boga za me. Zapustim te Bogu in blaženi devici Mariji in sv. očetu Frančišku“. Nato je pri-
jela križ in zahvalila križanega Jezusa, da ji je obvaroval sveto
devišstvo, odvzel veselje nad ničemernostjo in jo vodil po poti
pobožnosti, in poljubila je svete rane Jezusove. Ali hudi duh
se ji je prikazal in ji očital, da ni služila Bogu tako, kaker je
bila dolžna. Zbegana se oberne k svojemu spovedniku, franči-
škane, ki jo je tolažil, da naj le zaupa na Boga. Nato mu je
rekla: „Pater, pomagajte mi, zdaj je čas. O kako strašen je ta
korak!“ Ko so izmolili molitve za vmirajoče, je vmrla po
noči 1. decembra leta 1624, stara 25 let in pol. Papež Urban
VIII. je dal odpreti njen grob leta 1629 in takrat so našli njeno
truplo nestrohnjeno in prijetno dišeče. Sveta cerkev je že za-
čela preiskovati njeno življenje in njene čednosti, da bi jo pri-
štela mej blažene device.

P. A. F.



Iz mariborske skupščine 3. reda sv. Frančiška.

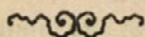
(Konec.)

25. Laporje, dne 20. XI. 1910.

I. Martin Medved, župnik. — II. Pušnik Jožef, posestnik
v Verholah h. šte. 4. — III. Javornik Franc, kmet v Laporju
h. šte. 12. — IV. 1. za Laporje: Iskra Ignac, kovač v La-
porju h. šte. 63. — 2. za Verhole in Kočno: Pivec Janez,
kmet v Kočnem h. šte. 17. — 3. za Hošnico, Brežico, Dolgi
verh, Žabljek, Razgor, Levič, Zg. Log in Videž: Žnider Andrej,
posestnik v Hošnici h. šte. 11. — II. Pivec Ana, samska po-
sestnica v Laporju h. šte. 47. — III. Sagadin Terezija, sam-
ska posestnica v Laporju h. šte. 37. — IV. 1. za Laporje:
Onič Neža, zasebnica v Laporju h. šte. 53. — 2. za Verhole
in Kočno: Potisk Marija, samska posestnica v Kočnem h. šte.
16. — 3. za Hošnico, Brežnico in Dolgi verh: Gajšek Uršula,
kmetica v Hošnici h. šte. 3. — 4. za Žabljek, Razgor, Levič,
Zg. Log in Videž: Jug Uršula, kmetica v Žabljeku h. šte. 19.

V Mariboru je bil vsaki mesec mesečni shod. Razun tega je imel ravnatelj mariborske skupščine kot vizitator še zunaj Maribora 30 shodov. Vizitacije 3. reda so bile leta 1910 sledeče :

1. Velikanedelja, dne 16. januarija. — 2. Sv. Lovrenc na Dravskem polju, dne 23. januarija. — 3. Kamnica, dne 28. marcija. — 4. Sv. Marjeta ob Pesnici, dne 10. aprilja. — 5. Ljutomer, dne 17. aprilja (pervič). — 6. Puščava, dne 24. aprilja. — 7. Sv. Martin pri Vurbergu, dne 1. majnika. — 8. Studenice, dne 8. majnika. — 9. Svetinje, dne 15. majnika. — 10. Sv. Miklavž pri Ormožu, dne 16. majnika. — 11. Sv. Ilj v Slov. gor., dne 22. majnika (pervič). — 12. Slivnica, dne 26. majnika. — 13. Ribnica na Pohorju, dne 5. junija. — 14. Makole, dne 12. junija. — 15. Majšberg, dne 19. junija. — 16. Svečina, dne 26. junija. — 17. Jarenina, dne 3. julija. — 18. Sv. Križ nad Mariborom, dne 10. julija. — 19. Selnica ob Dravi, dne 24. julija. — 20. Sv. Peter pri Mariboru, dne 31. julija. — 21. Sv. Ožbalt ob Dravi, dne 7. avgusta. — 22. Tinje, dne 21. avgusta. — 23. Vuzenica, dne 4. septembra. — 24. Sv. Barbara pri Vurbergu, dne 9. oktobra. — 25. Sv. Jakob v Slov. gor., dne 16. oktobra. — 26. Ljutomer, dne 30. oktobra (drugič). — 27. Ljutomer, dne 1. novembra (tretjič). — 28. Laporje, dne 20. novembra. — 29. Fram, dne 27. novembra. — 30. Sv. Ilj v Slov. goricah, dne 18. decembra (drugič). — S tem je poročilo za leto 1910 končano.



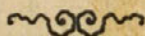
Drobfínica

iz pridig serafinskega cerkvenega učenika sv. Bonaventure.

P. H. R.

„Mej nami ni nobenega, kateri, ke bi imel ljubljene pri-jatelja v daljnih krajih, kaker n. pr. onkraj morja, ne bi ra-dostno prejel poročnika, ki bi mu kaj dobrega o tistem prija-telu povedal.

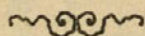
Božja beseda je poročnik, kateri nam poroča o najboljem našem prijatelju, Jezusu Kristusu. Sprejeti moramo torej veselo tega poročnika“. (De S. Barthol.)



Priporočilo v molitev.

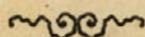
V pobožno molitev se priporočajo rajni udje III. reda skupščine goriške: Jožef (Frančišek) Jakil iz Mirna, Marija (Katarina) Kovač iz Gorice, Terezija (Elizabeta) Gorjup iz Gorice, Jožefa (Mihelina) Bramo iz Gorice, Jožefa (Magdalena) Hvala iz Podmelea, Uršula Sirk iz Medane; černoverške: Ivana Kavčič † 1. novembra t. l.

Dalje priporoča v molitev B. F. svojega umerlega očeta, ki je delal vse svoje življenje dušna in telesna dela vsmiljenja in po dolgi hudi bolezni vmerl vdan v voljo božjo; M. C. od Sv. Ane na Krembergu se priporoča ko nevesta za pomoč in razsvitljenje božje; neka oseba priporoča svojega brata, da bi ostal dober in pošten, da bi izpolnjeval pravila Marijine družbe, vredno prejemal sv. zakramente, ne vdajal se pijančevanju in slabi družini; neka žena za srečen porod in zdravje dušno in telesno; neka tretjerednica priporoča svojega gospodarja, da bi se odvadil jeze in kletve; neka oseba svoje stariše, brate in sestre in sebe za spoznanje dušnega in telesnega stnjenja, za poterpljenje in v dober namen; neka deklina tretjerednica iz Nove štifte, da bi mogla srečno premagati nekega skušnjavca in se rešiti nekih nadležnih ljudi; dalje priporoča tudi neke nedorasle otročiče, ki so izgubili mater, in očeta teh otrok za pravo pamet in modrost; M. M. za vredno pripravo na sv. obhajilo in za priložnost vsakdanjega sv. obhajila.



Zahvalo za vslišano molitev

naznanja N. C. iz Vidma na Štajerskem, da je po priprošnji sv. Antona Padovanskega našla dve zgubljeni reči (ta zahvala, pisana že sušca meseca, je po naključju ostala založena); A. M. se zahvaljuje žalostni Materi božji in sv. Antonu Padovanskemu za čudnovito pomoč v hudi stiski; D. N. presv. Sercu Jezusovemu, Materi božji, sv. Jožefu in sv. Antonu Padovanskemu za premnoge prejete milosti; tretjerednica M. K. za popolno ozdravljenje oči po presv. Sercu Jezusovem, Mariji Pomočnici in sv. Antonu Padovanskem.



Rimsko - frančiškanski koledar za leto 1911.

Mesec december ali gruden.

1. petek.
2. sobota: spomin vseh rajnih treh redov sv. Frančiška, sv. Bibijana, d. m. **P. O.**

3. **nedelja**, 1. adventna, sv. Frančišek Ksaverij, sp.
4. **pondeljek**: sv. Peter Krizolog, šk. c. n.; sv. Barbara, d. m.
5. **torek**: bl. Humilij Bizinjanski, sp, 1. r., sv. Saba, opat.
6. **sreda** (post): sv. Nikolaj, šk.
7. **četrtek** (post): sv. Ambrož, šk. c. u.
8. **petek**: brezmadežno spočetje bl. Dev. Marije. **P. O.** V. O.
9. **sobota**: sv. Silvester, op., bl. Ivana Sigenjska, d. 3. r.

10. **nedelja**, 2. adventna: prenesenje hišice bl. Dev. Marije; sv. Melj-kijad, p. m.
11. **pondeljek**: sv. Damaz, p.
12. **torek**: najdenje trupla sv. Frančiška.
13. **sreda** (post): sv. Lucija, d. m.
14. **četrtek**: sv. Gregor, čudodelnik, šk.
15. **petek** (post): osmina brezmadežnega spočetja bl. Dev. Marije.
16. **sobota**: sv. Evzebij, šk. m. •

17. **nedelja**, 3. adventna: bl. Margarita Kolumenska, d. 2. r.
18. **pondeljek**: pričakovanje poroda bl. Dev. Marije.
19. **torek**: bl. Konrad, sp. 1. r.
20. **sreda** (kvaterna): sv. Jozafa, šk. m. **P. O.**
21. **četrtek**: sv. Tomaž, ap.
22. **petek** (kvaierni): bl. Hugolin, p. 3. r.
23. **sobota** (kvaterna): bl. Nikolaj Fak-tor, sp. 1. r.

24. **nedelja**, 4. (kvaterna): božična vilja.
25. **pondeljek**: Božič. R. P., V. O.
26. **torek**: sv. Štefan, m.
27. **sreda**: sv. Janaz, ap. in ev.
28. **četrtek**: nedolžni otročiči.
29. **petek**: sv. Tomaž, šk. m.
30. **sobota** mej božično osmino.

31. **nedelja**: sv. Silvester, papež.

Srečno novo leto 1912!

Opomba: **P. O.** pomeni popolnoma odpustek za vse verne v cerkvah treh redov sv. Frančiška.

V. O. pomeni vesoljno odvezo s popolnoma odpustkom za 1., 2. in 3. red sv. Frančiška.

R. P. pomeni rimsko postajo s popolnim odpustkom za 1. 2. in 3. red sv. Frančiška.